

คุณภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการจัดทำบัญชีของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

Quality of Problems and Solutions in the Accounting of Health Promoting Hospitals

Ban Phai Sub-district Khon Kaen Province

ชลธิดา สินโพธิ์^{1*}, บุษกริกา อุ่นผาง² และอมรลักษณ์ ศิริทองสุข³

Chonthida Sinpo^{1*}, Boontharika Aunphang² and Amaralak Sirithongsuk³

^{1,2}นักศึกษาลัทธิฐานปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยเขตขอนแก่น

³อาจารย์ สาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยเขตขอนแก่น

^{1,2}Student Accounting Program the Faculty of Accounting Sripatum University, Khon Kaen Campus

³Lecturer from Department of Accounting the Faculty of Accounting Sripatum University, Khon Kaen Campus

*Corresponding Author Email: ying.chontida@gmail.com

Received: 17 March 2026

Revised: 7 April 2026

Accepted: 14 April 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ในด้านความถูกต้อง ความครบถ้วน และความทันเวลา เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน คือ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในการจัดทำบัญชีของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการจัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่นในด้านความถูกต้อง ความครบถ้วน และความทันเวลา ได้แก่ 1) คุณภาพการผู้จัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.92) 2) คุณภาพการผู้จัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ด้านความทันเวลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.93) และ 3) คุณภาพการผู้จัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ด้านความครบถ้วน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.92)

คำสำคัญ: คุณภาพปัญหา, แนวทางการแก้ไข, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

Abstract

This research consists purposes were to examine the quality of accounting practices at Ban Phai Subdistrict Health Promoting Hospital, Khon Kaen Province, focusing on accuracy, completeness and timeliness. This research employed a quantitative approach. The research instrument was a questionnaire. The sample

consisted of 7 personnel responsible for accounting practices at the Ban Phai Subdistrict Health Promoting Hospital, selected through purposive sampling. The collected data were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation. The findings revealed that the quality of accounting practices at Ban Phai Subdistrict Health Promoting Hospital, Khon Kaen Province, in terms of accuracy, completeness, and timeliness was at a high level overall. Specifically 1) The quality of accounting practices in terms of accuracy was at a high level ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.92) 2) The quality of accounting practices in terms of timeliness was at a high level ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.93) and 3) The quality of accounting practices in terms of completeness was at a high level ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.92).

Keywords: Quality of Problems, Guidelines for Improvement, Health Promoting Hospitals

บทนำ

สถานบริการสาธารณสุขภาครัฐถือเป็นหน่วยบริการขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบบริการสุขภาพของประเทศ โดยมีบทบาทในการให้บริการด้านการรักษาพยาบาล การควบคุมป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม ตั้งแต่ก่อนเกิดจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต หน่วยบริการดังกล่าวอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กระทรวงสาธารณสุข ผ่านโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โดยในอดีตหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเริ่มต้นจาก “สุขศาลา” ต่อมาได้มีการพัฒนาเป็น “สถานอนามัย” และ “ศูนย์สุขภาพชุมชน” จนกระทั่งปรับรูปแบบเป็น “โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)” ในปัจจุบัน ซึ่งมีการกระจายตัวครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศ โดยตำบลหนึ่งมักมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลประมาณ 1-2 แห่ง เพื่อให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง (กระทรวงสาธารณสุข, 2564) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลถือเป็นหน่วยบริการระดับปฐมภูมิที่มีความเชื่อมโยงกับหน่วยบริการแม่ข่ายในรูปแบบเครือข่ายบริการสุขภาพ หรือที่เรียกว่า Cup (Contracting Unit for Primary Care: CUP) ซึ่งมีการบริหารจัดการผ่านคณะกรรมการบริหารเครือข่ายหน่วยบริการ เพื่อให้เกิดการบูรณาการการให้บริการด้านสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2563) ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของการบริหารภาครัฐ รัฐบาลได้ดำเนินการปฏิรูประบบราชการโดยนำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) มาใช้ ซึ่งมุ่งเน้นการบริหารงานที่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ของการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานมีความคล่องตัวและอิสระในการบริหารจัดการมากขึ้น เพื่อให้สามารถผลิตผลงานตามเป้าหมายและภารกิจขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2562) แนวคิดดังกล่าวส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องมีระบบข้อมูลทางการเงินและบัญชีที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน รวมถึงการวางแผนและการตัดสินใจเชิงนโยบายของผู้บริหารการจัดทำบัญชีของหน่วยบริการสาธารณสุขภาครัฐจึงได้มีการนำระบบบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis Accounting) มาใช้ ซึ่งเป็นระบบบัญชีที่มุ่งแสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของหน่วยงานอย่างแท้จริง โดยกำหนดให้หน่วยงานต้องจัดทำการเงินที่แสดงรายการทรัพย์สิน หนี้สิน ส่วนทุน รายได้ และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชี เพื่อสะท้อนภาพรวมของผล

การดำเนินงานและฐานะทางการเงินของหน่วยงานอย่างครบถ้วน รวมถึงการนำเงินทุกประเภท ทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการกิจของหน่วยงานมารวมแสดงไว้ในงบการเงิน (กรมบัญชีกลาง, 2563) ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพงบการเงินของหน่วยบริการสาธารณสุข โดยพิจารณาจาก 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ ความครบถ้วนและทันเวลา ความถูกต้องตามหลักบัญชี และการปรับปรุงตามนโยบายบัญชี เพื่อให้การจัดทำงบการเงินของหน่วยงานมีมาตรฐานและสามารถใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงสาธารณสุข, 2564) อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พบว่ายังมีข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะด้านบุคลากร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นบุคลากรด้านสาธารณสุขที่มีหน้าที่หลักในการให้บริการด้านการรักษาพยาบาลและการส่งเสริมสุขภาพ จึงไม่ได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการเงินและบัญชีโดยตรง ส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านบัญชีอาจเกิดข้อผิดพลาดจากการขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชี การจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง และระเบียบการเงินที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การโยกย้ายเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานบัญชีบ่อยครั้งยังส่งผลให้การดำเนินงานด้านการจัดทำบัญชีขาดความต่อเนื่องซึ่งอาจกระทบต่อคุณภาพของงบการเงินและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของหน่วยงาน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาซึ่งในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการเงินและบัญชีจึงสนใจที่จะศึกษาคุณภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขในการจัดทำบัญชีของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ในด้านข้อมูลทั่วไปและความรู้ของผู้จัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่นอย่างไรผลการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดทำบัญชีเพื่อที่จะนำไปปรับปรุงการดำเนินงานในด้านการเงินและบัญชีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ในด้านความถูกต้อง ความครบถ้วน และความทันเวลา

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องคุณภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขในการจัดทำบัญชีของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดความรู้ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ การสัมผัสประสบการณ์ และการปฏิบัติของบุคคล โดยความรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถในการนำความรู้ไปใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ความรู้สามารถพัฒนาและต่อยอดได้ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร (วิจารณ์ พานิช, 2548)

2. ความรู้เป็นสิ่งที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างข้อมูล ข้อเท็จจริง และประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง และสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ความรู้ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน (ประเวศ วะสี, 2547)

3. ความรู้เป็นทรัพยากรที่สำคัญขององค์กรและสังคมในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy) โดยองค์กรที่สามารถสร้าง รวบรวม และใช้ประโยชน์จากความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะสามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและพัฒนาการบริหารจัดการได้อย่างยั่งยืน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2556)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย

1.1 ประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่ธุรการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ (อ้างอิงข้อมูลจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในการจัดทำบัญชีของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 7 ราย ซึ่งการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้ข้อมูลจากการสอบถามข้อมูลประชากร

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บข้อมูลของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่ธุรการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน 1) ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ส่วนที่ 2 คุณภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขในการจัดทำบัญชีของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ (1) ความถูกต้อง จำนวน 5 ข้อ (2) ความทันเวลา จำนวน 4 ข้อ (3) ความครบถ้วน จำนวน 5 ข้อ และ 3) ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูลในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้รับผิดชอบงานด้านการจัดทำการเงินและบัญชีของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ โดยแจกแบบสอบถามให้กับผู้จัดทำบัญชีของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการจัดทำแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2568 โดยแบ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา คือ ความถี่และร้อยละ 2) การวิเคราะห์ระดับคุณภาพของคุณภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขในการจัดทำบัญชีของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การประมวลผลข้อมูล ข้อมูลที่ลงรหัสแล้วจะนำมาบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อนำมาประมวลผลข้อมูลซึ่งใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for Social Sciences หรือ SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

การศึกษาคุณภาพการจัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่นในด้านความถูกต้อง ความครบถ้วนและความทันเวลา

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการจัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ในด้านความถูกต้อง ความครบถ้วนและความทันเวลา ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ความถูกต้อง

ความถูกต้อง	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
1. รพ.สต. มีขั้นตอนการตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของเอกสารประกอบการจ่ายเงินและรับเงิน (เช่น ใบเสร็จ, ใบสำคัญ) ก่อนการบันทึกบัญชีทุกครั้ง	3.82	0.87	มาก
2. ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในการลงรายการบัญชีอย่างสม่ำเสมอ	3.78	0.93	มาก
3. มีการตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกบัญชี (เช่น การลงรหัสบัญชี) โดยผู้สอบทานหรือผู้รับผิดชอบที่แตกต่างกัน ก่อนการอนุมัติปิดบัญชี	3.78	0.93	มาก
4. มีการจัดทำการกระทบยอดบัญชีเงินฝากธนาคาร (Bank Reconciliation) ครบถ้วนและเป็นประจำทุกเดือน	3.92	1.00	มาก
5. มีการกระทบยอดบัญชีลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล/รายได้ กับหน่วยงานคู่สัญญา (เช่น สปสช.) เพื่อยืนยันความถูกต้องของรายได้ที่ควรได้รับอย่างสม่ำเสมอ	3.84	0.87	มาก
รวม	3.83	0.92	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพการผู้จัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.92) ซึ่งเมื่อเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) มีการจัดทำการกระทบยอดบัญชีเงินฝากธนาคาร (Bank Reconciliation) ครบถ้วนและเป็นประจำทุกเดือน ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 1.00) 2) มีการกระทบยอดบัญชีลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล/รายได้กับหน่วยงานคู่สัญญา (เช่น สปสช.) เพื่อยืนยันความถูกต้องของรายได้ที่ควรได้รับอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.87) 3) รพ.สต. มีขั้นตอนการตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของเอกสารประกอบการจ่ายเงินและรับเงิน (เช่น ใบเสร็จ, ใบสำคัญ) ก่อนการบันทึกบัญชีทุกครั้ง ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.87) 4) ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในการลงรายการบัญชีอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.93) และ 5) มีการตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกบัญชี (เช่น การลงรหัสบัญชี) โดยผู้สอบทานหรือผู้รับผิดชอบที่แตกต่างกัน ก่อนการอนุมัติปิดบัญชี ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.93) เป็นลำดับ

ตารางที่ 2 ความทันเวลา

ความทันเวลา	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
1. รายการรับและจ่ายเงิน ถูกบันทึกเข้าสู่ระบบบัญชีภายในระยะเวลาที่กำหนด (เช่น ภายใน 3-7 วันทำการ) นับจากวันที่เกิดรายการ	3.64	0.83	มาก
2. รพ.สต. สามารถปิดบัญชีประจำเดือนและจัดทำงบทดลองเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาตามที่ระเบียบของกรมบัญชีกลางกำหนด	3.78	0.93	มาก
3. มีการจัดทำรายงานทางการเงินและรายงานบริหาร เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารตามกำหนดเวลาที่ได้วางแผนไว้ เพื่อให้ทันต่อการตัดสินใจ	3.55	0.98	มาก
4. ข้อมูลทางการเงินที่ได้รับ (เช่น รายงานสรุปรายรับ-รายจ่าย) มีความทันเวลาเพียงพอสำหรับการตัดสินใจบริหารงบประมาณหรือการวางแผนจัดซื้อจัดจ้างในปัจจุบัน	3.78	0.93	มาก
รวม	3.69	0.93	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณภาพการผู้จัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ด้านความทันเวลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.93) ซึ่งเมื่อเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) รพ.สต. สามารถปิดบัญชีประจำเดือนและจัดทำงบทดลองเสร็จสิ้นภายในกำหนดฯ ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.93) 2) มีการจัดทำรายงานทางการเงินและรายงานบริหาร เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารตามกำหนดเวลาที่ได้วางแผนไว้ เพื่อให้ทันต่อการตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.98) 3) ข้อมูลทางการเงินที่ได้รับ (เช่น รายงานสรุปรายรับ-รายจ่าย) มีความทันเวลาเพียงพอสำหรับการตัดสินใจบริหารงบประมาณหรือการวางแผนจัดซื้อจัดจ้างในปัจจุบัน ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.93) 4) รายการรับและจ่ายเงิน ถูกบันทึกเข้าสู่ระบบบัญชีภายในระยะเวลาที่กำหนด (เช่น ภายใน 3-7 วันทำการ) และ 5) นับจากวันที่เกิดรายการ ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความครบถ้วน

ความครบถ้วน	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
1. รพ.สต. มีมาตรการควบคุมที่รับรองว่ารายการรับทั้งหมด (เช่น ค่ารักษา, เงินบริจาค) ได้ถูกนำมาบันทึกบัญชีอย่างครบถ้วน ไม่ตกหล่น	3.82	0.87	มาก
2. มีการบันทึกรายการที่มีใช้เงินสด เช่น ค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ หรือการปรับปรุงเกี่ยวกับวัสดุคงคลัง เพื่อให้แสดงผลการดำเนินงานอย่างครบถ้วน	3.78	0.93	มาก
3. มีการจัดทำและเปิดเผยข้อมูลสำคัญ (Notes) ในรายงานทางการเงินอย่างครบถ้วน (เช่น นโยบายบัญชี, รายละเอียดลูกหนี้/หนี้สิน) เพื่อความโปร่งใส	3.78	0.93	มาก
4. รพ.สต. มีการจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินและตรวจสอบความมีอยู่จริงของทรัพย์สินตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้ข้อมูลบัญชีทรัพย์สินครบถ้วน	3.92	1.00	มาก
5. มีการแยกหน้าที่ระหว่างผู้รับเงิน ผู้บันทึกบัญชี และผู้เก็บรักษาเงิน/ทรัพย์สินอย่างชัดเจน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการควบคุมภายในที่ครบถ้วน	3.84	0.87	มาก
รวม	3.83	0.92	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า คุณภาพการผู้จัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ด้านความครบถ้วน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.92) ซึ่งเมื่อเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) รพ.สต. มีการจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินและตรวจสอบความมีอยู่จริงของทรัพย์สินตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้ข้อมูลบัญชีทรัพย์สินครบถ้วน ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 1.00) 2) มีการแยกหน้าที่ระหว่างผู้รับเงิน ผู้บันทึกบัญชี และผู้เก็บรักษาเงิน/ทรัพย์สินอย่างชัดเจน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการควบคุมภายในที่ครบถ้วน ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.87) 3) รพ.สต. มีมาตรการควบคุมที่รับรองว่ารายการรับทั้งหมด (เช่น ค่ารักษา, เงินบริจาค) ได้ถูกนำมาบันทึกบัญชีอย่างครบถ้วน ไม่ตกหล่น ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.87) 4) มีการบันทึกรายการที่มีใช้เงินสด เช่น ค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ หรือการปรับปรุงเกี่ยวกับวัสดุคงคลัง เพื่อให้แสดงผลการดำเนินงานอย่างครบถ้วน ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.93) และ 5) มีการจัดทำและเปิดเผยข้อมูลสำคัญ (Notes) ในรายงานทางการเงินอย่างครบถ้วน (เช่น นโยบายบัญชี, รายละเอียดลูกหนี้/หนี้สิน) เพื่อความโปร่งใส ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.93) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลได้ ดังนี้

เพื่อศึกษาคุณภาพการผู้จัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่นในด้านความถูกต้อง ความครบถ้วน และความทันเวลา พบว่า 1) คุณภาพการผู้จัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.92) 2) คุณภาพการผู้จัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ด้านความทันเวลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.93) และ 3) คุณภาพการผู้จัดทำบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ด้านความครบถ้วน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.92) ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับรัตน อาสาทำ (2562) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า หลักการบริหารเชิงกลยุทธ์และหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพ โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีอิทธิพลสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรได้ร้อยละ 73.60 มนตรี ธงชัย และคณะ (2568) ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านวิธีการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านบุคลากรมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน พัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก ได้ร้อยละ 91.30

ข้อค้นพบทางวิชาการ หรือองค์ความรู้ใหม่

1. ปัญหาการผู้จัดทำบัญชีเป็นปัญหาเชิงระบบบริการสุขภาพ มากกว่าปัญหาทางเทคนิค โดยจากการวิจัยพบว่า ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลบัญชีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไม่ได้เกิดจากข้อผิดพลาดในการบันทึกเพียงอย่างเดียว แต่มีรากฐานมาจากโครงสร้างของระบบบริการสุขภาพ เช่น ระบบงบประมาณแบบเหมาจ่ายรายหัว (UC) การให้บริการเชิงป้องกันและส่งเสริมสุขภาพที่ไม่สามารถประเมินมูลค่าได้อย่างชัดเจน รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างข้อมูลผู้รับบริการกับข้อมูลทางการเงิน

ส่งผลให้รายรับ-รายจ่ายที่ปรากฏในบัญชีไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงของหน่วยบริการ ดังนั้น ปัญหาบัญชีจึงควรถูกมองในมิติของระบบสุขภาพ ไม่ใช่เพียงมิติทางบัญชีเท่านั้น

2. ระบบบัญชีแบบเดิมไม่รองรับการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ โดยจากการวิจัยพบว่า ระบบบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังคงเน้นการบันทึกเพื่อรายงานตามระเบียบราชการ มากกว่าการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เชิงบริหาร เช่น การวิเคราะห์ต้นทุนต่อกิจกรรม (Activity-based costing) หรือต้นทุนต่อบริการ ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถประเมินประสิทธิภาพหรือความคุ้มค่าของการดำเนินงานได้อย่างแท้จริง ส่งผลต่อการวางแผนงบประมาณและการจัดสรรทรัพยากรในระยะยาว ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นว่า ระบบบัญชีควรได้รับการปรับเปลี่ยนบทบาทจาก “เครื่องมือรายงาน” ไปสู่ “เครื่องมือบริหารจัดการ”

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีความทันสมัย โปรแกรมต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ให้งานมีการพัฒนาตามยุคสมัยปัจจุบันที่มีการพัฒนาโปรแกรมให้รองรับการทำบัญชีให้มีความถูกต้อง ทันเวลา และครบถ้วนมีประสิทธิภาพในการพัฒนาองค์กรมากขึ้น

1.2 เจ้าหน้าที่ควรจะมีการจัดสรรแบ่งเวลาในการทำงานให้ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้งานที่รับผิดชอบมีคุณภาพ

1.3 ควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยเพิ่ม เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบดูแลช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดทำเอกสารให้มีคุณภาพ การติดตามผลกำกับและดูแลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมและเทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพในการทำงาน

2.2 ศึกษาความพึงพอใจในการจัดทำบัญชีและการเงิน เนื่องจากผู้จัดทำบัญชีส่วนใหญ่ไม่ได้จบในด้านการบัญชีและการเงินโดยตรง

2.3 ศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพคงที่หรือพัฒนาความรู้เพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมบัญชีกลาง. (2563). คู่มือการบัญชีภาครัฐตามเกณฑ์คงค้าง. กรุงเทพฯ: กระทรวงการคลัง.

กระทรวงสาธารณสุข. (2564). แนวทางการจัดทำบัญชีและงบการเงินหน่วยบริการสาธารณสุขภาครัฐ. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.

ประเวช วะสี. (2547). การจัดการความรู้: กระบวนการปลดปล่อยศักยภาพมนุษย์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.

มนตรี ธงชัย, ชาตชัย อุดมกิจมงคล และสามาร อัยกร. (2568). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 5(1), 71-86.

รัตนา อาสาทำ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม: มหาสารคาม.

วิจารณ์ พานิช. (2548). *การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2556). *โลกเปลี่ยน ไทยปรับ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2562). *การบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)*. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2563). *ระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิและเครือข่ายบริการสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.